

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svedč, izmidi nedelje in praznike, ter velja po pošti projeman za avstre ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta — Za tuje dežele toliko ved, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vratajo. — Uredništvo in upravljenstvo je na Kongresuem trgu št. 12.

Upravljenstvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Svetovni položaj.

Jutri, dne 19. t. m., bodo petindvajset let, kar je Pariz odmeval preširnega klicanja „à Berlin! à Berlin!“ in je mir ljubeča Evropa vztrpetala strahu: Cesar Napoléon je bil ta dan napovedal tedanjemu pruskemu kralju vojno, začela se je bila krvava borba, ki se je tako tragično končala.

Izid te velikanske vojske je v živem spominu sedanje generacije. Nje posledica je bil popolni poraz Francije in ustanovitev nemškega cesarstva, ki je zavzelo v Evropi prvo mesto in zadobilo odločilni upliv. Vse je kazalo, da se Francija ne povzpne nikdar več do nekdanje svoje veljave in moči.

Življenska sila francoskega naroda pa je večja, nego so mislili kruti nasprotniki. Francija si je v letih od vojne sem materijelno popolnoma opomogla, lepše in bujnješje procvita nego kdaj poprej, dočim ni nje nemškemu premagovalcu bogati plen kar nič zalegel.

Tudi osamljena ni več. Znala si je pridobiti mogočnega zaveznika in sedaj o petindvajsetletnici zavzema mej evropskimi velesilami prav tisto stališče, kakor je gre.

Nemci pač niso mislili, da bodo Francija kdaj še tako uplivna in močna, kakor je bila pred veliko vojno, da pa se je to zgodilo in sicer dosti prej, kakor bi bilo pričakovati, to jih navdaja z nemo bojaznijo in duši njihovo veselje pri proslavi petindvajsetletnice sijajne vojne.

Da pa proslava petindvajsetletnice francosko-pruske vojne ni tako hrupna, kakor je bilo pričakovati, k temu je mnogo pripomogel tudi evropski položaj sploh. Pred nekaj tedni se je z merodajnih mest še prerokovalo, da je svetovni mir popolnoma zagotovljen in da narodi in države lahko vso svojo skrb posvečujejo svojim gospodarskim in kulturnim potrebam. Sedaj bi tega noben pameten opazovalec svetovnih dogodkov več ne verjal. Na vseh koncih in krajih se zbirajo strelnosni oblaki in razmerje mej evropskimi državami se poostruje očividno.

Mej Francijo in Nemčijo je nastalo nasprotje, ker namerava Nemčija zasesti dve maroški mesti.

Listek.

Doktor Strnad.

(Spisal Fr. Govekar.)

VII.

(Dalje.)

„Stvar je bila taka. — Neki postarni židovski bankir v Pešti, s par milijoni premoženja je imel za „priateljico“ neko igralko, ki je tudi v njegovi palači stanovala. Moj tovariš, rojen Slovak, se je pri nekej igri zaljubil v njo tako strastno, da je skoro obolel. Kot prijatelju mi je zaupal svoje srčne bolečine, tožec mi, da so bili vsi njegovi dosedanji poskusi, približati se jej, zaman. Slučajno sem vedel, da je ljubljene dotične igralke neki nadporočnik, ogerski grof Cz . . ., s katerim sem bil nekoliko znan. Tega grofa sem pri nekej priliki v gledališči naprosil, da me predstavi svojej ljubici, ko sem jo videl v njegovej loži. To je tudi storil; — ostal sem precej časa pri njima, potem sem se poslovil izrekajoč željo, da bi ju po gledališči še videl. Igralka, katerej sem menda poleg njenega suhotnega grofiča ugajal, povedala mi je brez obotavljanja ime hotela, kjer bode večerjala s svojim prijateljem. Tja sem kakor slučajno pripeljal tudi svojega zaljubljenega tovariša, ki je bil zares lep dečko, da mu ga v vsej

Ti mesti ležita jako blizu Alžirja in Francija, zanašajoč se na svojo vojno silo in zvezo z Rusijo, nikakor neče pripustiti, da bi se Nemci udomačili za njenim hrptom. Nasprotstvo je jako podobno tistem, katero je pred petindvajsetimi leti prouzročilo vojno. Tudi tedaj se je Nemčija hotela udomačiti za hrptom Francije, v Španski, in ker Napoléon tega ni maral pripustiti, ga je provocirala ter ga prisilila, da je potegnil meč iz nožnice.

Na drugem kraju, na Balkanu, so se pričele velike in nevarne homatije. Bolgarska se skuša iznenbiti svojih dosedanjih varuhov in se porazumeti z Rusijo. Napad na Stambulova je zlo napovedujoče znamenje, v sosedni Makedoniji pa je nastala revolucija, ki se čedalje bolj razširja, in prej nego se misli, utegnejo priti politički in gospodarski interesi prizadetih držav navskriž.

Italiji se je bati novih borb v Afriki in te utegnejo ovirati nje akcijsko sposobnost v Evropi, kako izdatno, tembolj, ker se je mej Abesinijo in Rusijo zasnova neka zveza, dočim mora biti Angleška pripravljena na upor v Egiptu, čim bi se kalil evropski mir.

Nismo pesimisti in ne trdimo, da bi se vsa ta hkrati pojavivša se nasprotja ne dala iz lepa poravnati, uverjeni smo tudi, da bodo vse prizadete države z vsemi silami na to delovale, saj se vsaka boji vojne, ali položaj je vendar jako kritičen, prav kakor pred petindvajsetimi leti, zrak je prenapolnjen z električno in malenkostna stvar more prouzročiti strahovit vihar.

Državni zbor.

Na Dunaji, 17. julija.

Poslanska zbornica je v današnji seji dograla razpravo o proračunu trgovinskega ministerstva in se potem bavila s proračunom poljedelskega ministerstva.

Pri poglavju „državne železnice“ sta govorila posl. dr. Gessmann in dr. Pichler, ter poročevalci, potem se je poglavje odobrilo in začela se je razprava o proračunu poljedelskega ministerstva.

Posl. Teklj je tožil, da so trgovinske po-

lesti ni bilo para. Ker je bil razven tega še bolj bogat kot dva grofa Cz . . . ter v ljubezenskih manevrih pravcati Don Juan, posrečilo se mu je v jednem tednu popolnoma izpodriniti grofa Cz., ki se v igralkinem boudoirji niti več pokazati ni smel. Prijatej moj je plaval v blaženstvu, grofič pa je lazil okoli kot pes brez gospodarja. — Seveda me je izredno veselilo, da se mi je intriga posrečila tako izborno. Ko pa sva bila jedenkrat z onim nesrečnim grofom skupaj v kavarni, ponorčeval sem se iz njega ter mu končno z nekim satanskim smehom — bil sem precej vinjen! — povedal, kdo ga je pravo za pravo spravil ob pikantno ljubico. Sam moram priznati, da je bilo moje ravnanje blazno, a — kakor sem rekel, — vinjen sem bil in Madjarov nisem mogel trpeti. Posledica tega je bil seveda dvoboj; jaz sem dobil od svojega nenavadno spretnega nasprotnika te dve rani, grofič pa od mene nató preko cele glave tako primo, da je ležal za njo tri tedne. — Tako je bilo.“

„In dotična igralka pa tvoj prijatelj?“

„Lehkoživček se je je v par tednih naveličal, ko mu je prej še mošnjo znatno zlajšala. Pustil jo je ter si poiskal drugo.“

„Ona pa seveda — drugega.“

„Ni mi znano. Njenega bankirja je zadela

godbe v zvezi z regulacijo valute prizadele kmetijstvu velikansko škodo. Kmetijstvu se da le po decentralizaciji pomoči.

Posl. Czech je predlagal in utemeljeval več resolucij, nanašajočih se na Gališko in slavil bivšega poljedelskega ministra grofa Falkenhayna.

Posl. Posch je trdil, da je Falkenhayn marsikaj storil za kmetijstvo, pa mu tudi mnogo škodoval, zlasti ker je v prvi vrsti skrbel za veleposestnike, tudi tedaj, če je upravno sodišče druge razsodilo.

Posl. Morre je reklo, da več, kakor je Falkenhayn kmetom škodoval, sploh nihče ne more. Taaffe in Falkenhayn sta pri svoji petnajst let trajajoči dirki dosegla lepih uspehov. Taaffe je hotel napraviti mir mej narodi in je dosegel, da se dva različna narodnosti pripadajoča moža ne smeta po noči srečati. Falkenhayn je storil vse, kar le more storiti minister, ki ima nalogo čim prej uničiti kmetijski stan. Oba sta delovala na korist socijalizma. Grof Falkenhayn se je zanimal samo za konjerejo. Dirke nimajo za konjerejo nikakega posmena, zato naj se odkloni za dirke določena svota 60.000 gld.

Posl. grof Zedtwitz je zavračal Morretove napade na Falkenhayna, češ, kdo sproži toliko socijalnopolitičkih zakonov, kakor Falkenhayn, ta ni nasprotnik kmetijskega stanu. Decentralizovati se poljedelskega ministerstva opravki ne dajo.

Posl. dr. Dyk je dokazoval, da slabega položaja kmetijskega stanu ni prouzročil bivši poljedelski minister grof Falkenhayn. Govornik se čudi, da je grof Zedtwitz, ki se je sicer vedno unemal za avtonomijo, postal hkrati zagovornik centralizacije.

Posl. Poleček je govoril o kmetijskih razmerah na Gališku.

Vodja poljedelskega ministerstva pl. Blumfeld je zagovarjal delovanje bivšega poljedelskega ministra Falkenhayna in zavračal nanj naperjene napade.

Govorila sta še poslanca Peitler in Dötz.

V večerni seji se je dognala razprava o civilno-pravdnem redu.

mesec dni po mojem dvoboju kap. Premoženje je pripadlo njegovim sorodnikom; vendar je naložil za svojo ljubico še za živega v dveh bankah menda osemnajstideset tisoč goldinarjev ter jej vrhu tega še določil penzijo sedmih tisočev, kateri pa v slučaju, da se omoži, zapadejo v korist židovskim rewežem ogerske prestolice. Takó vsaj mi je pravila njen tovarišica“.

Omolknili smo, misleč o baš povedanem. — Tedaj pa je zopet spregovoril prijateljev brat:

„Pa kaj si mi pisal nujnega v pismu, katerega nisem dobil?“

„Zenim se in . . .“

„Zenish! — Grom in strela, si li zblaznil? — Glej mene, ki sem starejši, a vendar še hvala Bogu prost! Ne bodi norec; — tako se živi lepše, ugodnejše!“

Ves je bil vznemirjen pri tej vesti. Prijatelj pa je dejal smeje se:

„Vedel sem, da mi boš odgovarjal, a veruj, da bo ugajala i Tebi, — in ljubim jo!“

„Hej, koliko si jih že ljubil, ki tudi niso bile grde! Pojd mi, pojdi . . . se že še premisliš!“

„Nikdar! Dal sem jej besedo . . .“

„Lepo. A kako se zove Tvoja nevesta?“

„Marta Sch . . .“

V Ljubljani, 18. julijs.

Poljski glas o narodni jednakopravnosti. Kadar ima kdo nesrečo, ga zapuščajo prijatelji. To velja tudi za zdajinjeno levico. Poljski „Przegląd“ je dosedaj vedno zagovarjal levičarje in tudi proti dvojezični gimnaziji v Celju se večkrat oglasil. Sedaj, ko je levica ob veljavu, pa ta list drugače piše. Pravi namreč, da je čas za politično tlačenje narodov že minul. Nekateri levičarji se še zanašajo, da se bode z umetnimi sredstvi dal preprečiti razvoj narodov, a to ne bode imelo uspeha. Nemško gospodstvo v Avstriji se že zaradi tega ne da ohraniti, ker se Slovani hitreje množe, kakor Nemci. Sedaj Nemci le še s silo v meševitih deželah varujejo njih prvenstvo. Narodni mir v Avstriji se pa da napraviti samo, če se vsakemu narodu in tudi narodnim manjšinam dajo sredstva za duševni in gmotni narodni razvoj. Če bi češki Nemci bili to za časa spoznali, bi že davno češkega državnopravnega vprašanja ne bilo. Če pa Nemci hočejo le gospodovati, ni čuda, če se bodo vsi narodi proti njim združili. Da Nemci podležejo v tem boju, je gotovo.

Napad na Stambulova. Vedno jasneje postaja, da je napad na Stambulova bil le zasebno maščevanje. Govori se, da je ta napad morda v zvezi z napadom na finančnega ministra Belčeva. Mnogo jih je, ki so prepričani, da je Stambulov bil najel napad na ministra Belčeva. Po drugih mislih je pa povod napadu ta, da je Stambulov dal usmrtil Panico, Karagulova in da je jeden Tufekčijev v ječi moral umreti. Če je ta povod pravi, potem so bili morilci najbrž Makedonci. Razširjeno je tudi mnenje, da so ga spravili s sveta socialisti. Stambulov je tudi preganjal socialiste. Jeden socialist je umrl, ko so ga odpeljali iz Sredca nekam na deželo. Socialisti govorijo, da so ga berci usmrtili na povelje Stambulova. Policija je res prijela Stambulova slugo. Ta sluga je pa znan morilec. Bil je zaradi umora zaprt in Stambulov ga je pomilostil in vzel za slugo. Policija je mislila, da osebe, ki so bežale, hoče on umoriti in ga je zatoj prijela. Policijski načelnik Morsov je gledal z okna dogodek in hitel žandarjem na pomoč. Vsekaj je s sabljo slugo, ker se je branil dati revolver. Sicer je pa verjetno, da je kočijaž bil sporazumljjen z razbojniki. Na dotičnem mestu je nalašč prav počasi vozil.

Stambulov in knez. Knez je mislil zauzamati, da se Stambulovu skažejo časti, kakor bi bil še minister v službi, kadar umrje. Ta misel se je opustila, ker Stambulova rodbina in prijatelji kar kneza dolže, da je kriv umora. Knez je bil naročil dvornemu maršalu grofu Forasu, da pojde k Stambulova sonarji, da izrazi obžalovanje zaradi tega dogodka. Soproga bivšega ministerskega predsednika ga pa ni vprijela in mu naznanila, da si prepoveduje vsake izjave sočutstva s te strani. Knez baje želi, da se z vso strogostjo postopa, da se dobe morilci in potem pred sodiščem dokaže, da umor ni političen, temveč le zasebno maščevanje. Knez seveda mora to želeti, ker v diplomatičnih krogih v Sofiji vlada baje velika nevolja, in je prav lahko mogoče, da bi ga še skušali odstraniti, ko bi se ne opral

„Marta ... Marta Sch ...! Človek, ali si znotrel? — Grom in strela, Marta Sch ... Tvoja nevesta!“

Planil je pokonci ter letal po kavarni s težimi koraki, da se je vse treslo pod njim. Plaho je zrl nanj prijatelj; — meni pa je utripalo srce strašne slutnje. Nadporočnik je obstal nakrat pred Strnadom ter z bridkim nasmehom dejal, položivši mu obe roke na ramo:

„Janko, ako si napravil kdaj v svojem življenju kako budalost, bila bi ta največja in tolika, da bi moral žal pozabiti, da si moj ljubljeni brat!“

„A za Boga, zakaj?“

„Marta Sch ... je bila baš ona ženština, o katerej sem Ti pravil prej, — židova „priateljica“ in ljubica neštetih drugih!“

* * *

Nekako dve leti za temi dogodki je bilo.

Sedel sem v dunajskem mestnem parku ter opazoval toli slavljenje dunajske lepotice. Nekatere so sedele v krogu jedna tik druge ob potih po tistih železnih, dvakrajcarskih stoličkih ter čebljale živahno menj seboj, — druge, katere sem po upognjenem nosku, temnih očeh z dolgimi, resastimi trepalnicami, širokimi, često zraščenimi obrvimi, po gostih, črno kodrastih laseh spoznal za židinje, stopale so po

madeža, katerega ga dolže Stambulova pristaši. Pomišli je, da Koburžana še niso priznale velevlasti, temveč je le usiljenec. Če se knez sporazume z Rusijo, bode Anglia jela delovati proti njemu in se gotovo poslužila vseh mogočih sredstev. Angleška diplomacija je tudi zvita in vsak tudi neopravilen sum, da knez nima čistih rok, bi znala izkoristiti.

Ruski in francoski listi o Stambulovu. Ruski listi obsojajo napad na Stambulova. „Novoje Vremja“ pravi, da ta napad mora obsojati vsakdo, bodisi Stambulova pristaš ali pa njegov nasprotnik. S tem, da se je odkladalo sodno postopanje proti njemu, se je igralo z njegovim življenjem. „Novosti“ pa pravijo, da so Stambulova spravili s sveta tisti, katerim je bil nevaren pri sedanjih razmerah. Ta list potentakem sodi, da je bil napad političnega značaja. „Svet“ tudi obsoja ta napad, a pravi, da je to prst božje previdnosti, da Stambulov zgine sedaj, ko bolgarska deputacija prosi v Peterburgu, naj se njegova politika pozabi. — Francoski časopisi pa večinoma zmatrajo napad za delo pravice in pravijo, da Bolgari nimajo povoda objokovati Stambulova. Panice krije zadela sedaj Stambulova. „Echo de Paris“ se prav nič ne čudi, da mnogi ne obsojajo tega napada. Pesnik Clarie Hugues je priobčil pesem, v kateri opeva dejanja Stambulova kot zločinstva.

„Glasbena Matica“ v letu 1894/95.

Podati hočemo v nastopnem na podlagi poročil društvenih fuikejouarjev, podanih na občnem zboru z dne 13. t. m. najznamenitejše podatke:

Kot glasbeno - literaren zavod izda „Glasbena Matica“ svojim društvenikom kot premije za leto 1895. moška zborna J. Aljaža: Občutki in S. Pirnata: Pomlad in jesen, mešana zborna A. Foersterja: Kitica in S. Pirnata: Žalost ter K. Hoffmeisterja klavirske kompozicije: Scherzo, Intermezzo in Valček.

K novemu ponatisu došel je Anton Foersterjev popolnoma razprodani „Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi“, ker se po taistem vedno povprašuje.

Društvena šola razvijala se je uspešno na kreplki in zdravi podlagi. Stevilo učencev se je pomnožilo za 12 in je obiskovalo letos šolske predmete 269 učencev in učenček. Razdelitev po predmetih kaže nastopno število gojencev: Klavir 144 (lani 133), glosi 34 (lani 25), solopetje 6 (lani 8), harmonija 8 (lani 6), splošna teorija 62 (lani 57), splošno petje 92 (lani 65), dijaški zbor 74 (lani 93). Učiteljsko osobje gg. Fran Gerbić (solopetje in klavir), Karol Hoffmeister (klavir), Matej Hubad (teorija, harmonija, solopetje, zborovo petje in klavir) ter Karol Jeraj (glosi in klavir) moralo se je pomnožiti z ozirom na više število g. jencov v klavirski in vijolinski stroki. Prizvela se je kot pomočna učiteljica za klavir gospodinja Klotilda Praprotnikova. Za prihodnje šolsko leto zaznamovati je premembo glede učiteljskega osobja v toliko, da prevzame službo gospoda Jeraja nov vijolinski učitelj.

Potresna katastrofa zadela je težko društvo in mu prizadejala vsestranski škodo. Ker je potres razdeljal šolske prostore, najete v II. nadstropji knežjega dvorca, in ker se je mladina itak vse razpršila, moral se je pouk radi pomanjkanja drugih prostorov takoj vstaviti. Društveni instrumenti našli so začasno zavetje v telovadnici II. mestne deške šole na Cojzovi cesti, ostali inventar pa v drvarnicah knežjega dvorca oziroma v kletih pripravnice.

drevorednih hodnikih z lahnimi, plešočimi koraki ter koketno, izvajajoče pogledovale sprehabajoče se gospode. Po klopek so sedele gospe in udove, vse mlade, lepe in ljubezne, za njimi pa so stali civilni in uniformovani hišni prijatelji, zabavajoči svoje mile prijateljice s kar najdrzovitejšimi pokloni in laskanji.

Častniki najrazličnejših uniform postopali so smehljajo se za ženskimi pari in skupinami, jih ogovarjali ter se izgubljali z njimi v stranske vrne predele; — nekaj domišljavih kadetkov pa se je mučilo imponirati s svojimi namazanimi brčicami in opičjim oponašanjem oficirskih muh trumi kratkokrilih „goskic“. Tu pa tam so stale še trume starejših gospodov, uradnikov in dijakov. Razume se, da ni nedostajalo i kriččih in jokavih otročajev, katere so tešile in prevažale sēm ter tja slovite Hanakinje, ogromnih životov, v komaj do kolen segajočih krilih, z najraznobjejšimi vrbcami, trakovi in našivi odičenih, ter nagih debelih rok. Mej vso to bučno, različne jezike govorečo družbo pa so se prerivali nemški burši z belimi, zelenimi, rudečimi, rujavimi, vijoličastimi, rumenimi ter še drugačnimi čepicami in trakovi.

In v tej veseli družbi sem se sestal po dolgem času nenadejano z doktorjem Strnadom.

(Konec prih.)

Za pribodnje šolsko leto, ki se otvorí z dnem 15. septembra t. l. našel je odbor po prizadevanji odb. svetnika Venca novo stanovanje v Cojzovi hiši na Bregu. Prijazno ponudbo društva „Narodnega doma“ je moral odbor žal odkloniti, ker bi ne bilo možno v slednjem otvoriti šolsko leto vže z dnem 15. septembra.

Popolne uspehe slavilo je društvo zopet kot koncerten zavod. Pod vodstvom neutrudljivega in navdušenega vodje g. M. Hubada in za pozrtovovalnega in vztrajnega sodelovanja obeh društvenih pevskih zborov priredila je „Glasbena Matica“ tri redne koncerte, kajih zadnji (Mrtaški ženin) se je ponavljal. Vzporedne činijo: tri orkestralne skladbe, mej temi prvič simfonija, 6 moških zborov (1 z orkestrom), 5 ženskih zborov (2 z ork.), 4 mešani zbori (1 z ork.), velika balada za soli, veliki zbor in orkester (mrtaški ženin), dve klavirski in jedna vijolinska skladba, slednja s spremljevanjem orkestra.

Moški zbor „Glasbene Matice“ štel je 53, ženski zbor 81 članov. Združena zborna priredila sta dne 19 januarja t. l. v prostorih starega strelišča veliki pevski večer s plesom, ki je ostal vsled prisrčnosti in zabavnosti vsakemu v najlepšem spominu. Večer ta je svedočil o tem, da vživa „Glasbena Matica“ obče simpatije v vseh vrstah slovenske inteligencije.

Moški zbor „Glasbene Matice“ nastopil je vrhu tega tudi 22. sept. I. l. v akademiji, prirejeni po „Ljubljanskem Sokolu“ v korist „Narodnega doma“ v deželnem gledališči.

Za mesec majuk t. l. nameravani koncert v proslavo Palestrine 300letnice se je moral vsled potresa, žal, opustiti. Pridobil bi si društvo ravno s tem koncertom ugled učnega zavoda zdrave podlage, kajti izvrševali bi ga zgolj šolski zbori Matičini. Ni se pa še opustila misel na prireditev rečenega nastopa šolskih zborov in se bo marveč ta koncert izvršil gotovo tekom prihodnje sezone.

Napredovalo je društvo tudi glede števila društvenikov, vzraslo je za 40, to je na število 553 udov, ne glede na število članov pevskih zborov, koje je smatrati po prenovljenih društvenih pravilih tudi kot redne člane.

Subvencije ostale so iste, izvzemši ona mesta ljubljanskega; povišal je namreč slavni mestni zbor subvencijo od 1000 na 1200 gld. Ostale subvencije so: dežele kranjske 600 gld., državna podpora 400 gld. in kranjske hranilnice prispevec 200 gld.

Naklonjenost je izkazal slavni deželnji zbor kranjski tudi z brezplačnim prepričenjem redutne dvorane v koncertne svrhe in sl. kranjska hranilnica z dovoljenjem brezplačne uporabe prostorov starega strelišča povodom velikega pevskega večera. Visoko ministerstvo za uk in bogočastje podarilo je pa društvu dosedaj izišli dve knjigi dragocene zbirke „Denkmäler der Tonkunst in Oesterreich“.

Ljubljansko a tudi drugo časopisje bilo je vselej pripravljeno, delovati v korist „Glasbene Matice“ in mu je le-ta za vsako podpiranje idealnih njenih nalog hvalo dolžna. Posebno zaslugo si je pridobil za društvo gosp. prof. Josip Stritar z vzornim prevodom „Mrtaškega ženina“. Pevski zbor odlikoval je gosp. Anton Nedvěd z dedikacijo zadnjega svojega zborna „Domu in ljubezni“. Ni smeti prezreti naklonjenosti pomožnega odbora slovenskih Korošcev v Celovcu, ki je podaril po potresu hudo poškodovanemu društву znesek 30 gld.

Društvena hiša, ki je, kakor znano, v svojem zadnjem delu že demolirana, ne more se že letos graditi. Gradnja je vstavljena za toliko časa, da se dovrši jednotni regulacijski plan mesta, da se reši vprašanje glede nove stavbanske crte v Vegovi ulicah in končno, da se določi, podaljša li se Erjavčeva cesta proti Prešernovemu trgu mimo „Glasbenega Doma“. V zadnjem slučaju moralo bi zgraditi hišo s tremi frontami, kar bi stavbo dokaj podražilo, a vrednost hiše povišalo.

Vstavljen je vsled potresa začasno tudi delovanje loterijskega odseka. Delovanje odseka bilo je plodonosno, nabralo se je že več kot 100 dobitkov, mej temi darila v denarijih v skupni svoti 732 gld. 50 kr. Da dočaka tudi to društvo prekoristno podjetje boljših časov, trebalo je srečkanje preložiti za jedno leto, to je na leto 1897.

Financijska vprašanja bodo bavila društveni odbor v prihodnjih letih v obilni meri. Treba je previdnega, a vztrajnega delovanja in zaupanja ter naklonjenosti slovenskega naroda. Navdajaj nasada, da bode društvo o priliki bližnje svoje 25letnice (l. 1897) dobro utrjeno tudi v gmotnem oziru.

O klic*)

glede skupnega potovanja na narodopisno razstavo v Prago.

V zlati materi Pragi v prekrasni legi ob bregovih srebrnopene Vltave razprostira se obširen prostor, na katerem kipi bujno življenje in vrvenje. Z vseh strani one plodovite pokrajine, katero je vzel v posest praoče Čeh in katera je kasneje združena bila pod sijajno krono sv. Václava, shajajo se tam zastopniki vseh stanov neutrudljivo delavnega in vztrajnega češkega naroda. Slikoviti narodni kroji menjavajo se ti pred očmi z blazo tovarni-

*) Ostali slovenski listi blagovale naj ta oklic ponatisniti.

škega delavca, z vse poezije prazno obleko malo-
meščana, z uniformami uradnikov in vojakov, s sa-
lonsko opravo plemstva in meščanstva in z bizarno
obleko praskih gizdalinov. Vse je tu praznične
volje. In kako bi tudi ne! Vsaj velja obisk vse te
množice narodopisni razstavi, katera pomeni šest
mesecov praznika za ves češki narod, ki si jo je z
lastnimi močmi priredil tako sijajno, da se zavisti
vijó njega nasprotniki.

Za češki narod je narodopisna razstava praznik; za obiskovalce drugih narodov, zlasti slovenskih pa je to šola, v kateri se morejo nazorno poučiti, koliko zamore iz lastne moći storiti narod, ki si je svest svoje veljave in moći in ki z jekleno doslednostjo hiti za postavljenim si ciljem. Ako kdo, potrebujemo tacega pouka zlasti Slovenci, da se okreplimo v narodni in politični borbi. Nam bode torej obisk narodopisne razstave v Pragi velike koristi in želeti je le, da si jo ogleda mnogo Slovencev.

V ta namen osnoval se je odbor, ki bode vodil skupni slovenski obisk narodopisne razstave českoslovanske. Udeleženci skupnega potovanja v Prago odpeljejo se

dne 1. septembra t. 1.

s poštним vlakom, ki odhaja iz Trsta ob 9:55 do popoludne, iz Ljubljane ob 2:52 popoludne, iz Celja ob 5:23 popoludne in iz Maribora ob 7:41 zvečer ter dospe na Dunaj ob 6:40 zjutraj.

Vožni troški iz Ljubljane v Prago in nazaj znašali bodo v 2. razredu 44 gld. 38 kr.; v 3. razredu pa 27 gld. 84 kr. V Pragi preskrbelo se bodo céna stanovanja tako, da bode — kdor se hoče voziti v tretjem razredu — lahko izhajal s 50 gld.

Vsa pojasnila bode drage volje dajal odbor, za katerega naj se pošiljajo pisma jednemu iz podpisancev.

Rojaki! Na veselo svodenje v zlati Pragi!

V Ljubljani, dne 17. julija 1895.

V imenu odbora:

Ivan Hribar,
predsednik.

Dr. Danilo Majaron, Anton Trstenjak,
podpredsednik, tajnik.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. julija

— (Za obrtnike in trgovce.) Deželni predsednik gospod baron Hein je izdal ta-le razglas z dné 17. t. m.: „Na podstavi § 7. zakona z dné 6. julija 1895. leta, dež. zak. št. 94, se obrtnikom in trgovcem, ki so postali vsled potresa pomoči potrebni, iz državnih novcev dovoljujejo brezobrestne ponapredščine in pod posebnega ozira vrednimi razmerami nepovratne podpore. Ponapredščine je povrniti v štirih jednakih letnih obrokih, začenši s 1. januvarjem leta 1897. Prošnje za takšne podpore in ponapredščine je vlagati pri obrtnem oblastvu I. stopnje (pri mestnem magistratu v Ljubljani, pri okraju glavarstvu), v njih morajo prosilci primerno utemeljiti, da so pomoči potrebni, ter natanko po številkah povedati, za koliko ponapredščine ali podpore prosijo. Prošnje s prilogami vred so koleka proste.“

— (Za razdeljevanje podpor) vsled potresa pomoči potrebnim je deželni predsednik sklenil privzeti svetovalce, ki poznaajo krajevne in osebne razmere. Pozval je občinski svet, naj imenuje po dva člana v svetovalstvo za razdeljevanje podpor mej poškodovane hišne posestnike ljubljanske in v svetovalstvo za podporo trgovcev in obrtnikov. Tretje svetovalstvo je ustanovil za podpiranje poškodovanov izven Ljubljane.

— (Trgovska in obrtniška zbornica) imela bo v petek dné 19. julija ob 2. uri popoludne v magistratni dvorani javno sejo z nastopnim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Naznana predsedstva. 3. Ustanovitev kupčijskih poizvedovalnih pisarn pri zbornicah. 4. Prošnja za premembo §. 24. zakona z dné 8. marca 1876. drž. zak. št. 26, glede kolkovanja menic. 5. Prošnja za premembo naredbe z dné 14. dec. 1894, drž. zak. št. 236 glede nove takse za zdravila. 6. Tarifa za mezde delavcem pri tukajnjem c. kr. glavnem carinskem uradu. 7. Prošnja, da bi se vplivalo na železniške uprave, da bi se napravljali tovorni tarifi z minimalno veljavno dobo jednega leta. 8. Prošnja za pospešitev domačega tesanja ladij (ladjedelstva). 9. Prošnje za dovolitev semnjev v Spod. Idriji, Studencu pri Blokah in Predstrugi.

— (Občni zbor kmetijske družbe kranjske) se je vršil danes zjutraj v mestni dvorani in je bil prav dobro obiskan. Poročilo moramo odložiti za jutri.

— (Vzprejemni izpiti.) Na tukajnji slovenski nižji gimnaziji vzprejeli so v julijskem roku 87 učencev. Kakor čujemo, začne se bodoče šolsko leto

na tem zavodu redno dné 16. septembra v prostorih g. dr. Waldherrja. — Na višji realki vzprejeli so v tem roku 76 učencev. Z malimi izjemami so sami Ljubljjančani, ker z dežele prihajajo še le v septemborskem roku. — Na kranjski gimnaziji se je vzprejelo 74 učencev, vsled česar so zagotovljene paralelke.

— (Klub slovenskih biciklistov „Ljubljana“) priredi, kakor smo že poročali, v nedeljo dne 28. t. m. svojo klubno dirko, in sicer: Dirke novicev na 1000 m, dirke juniorov na 2000 m, dirke seniorov na 3000 m in borbe za častno nagrado vrhniških dam na 5000 m. Za vsako točko je odredil odbor tri darila. Pohvalno omenjati je izvanredno požrtvovalnost vrhniških dam, ki so vsled iniciative gospe Lenartčičeve poklonile klubu dragoceno darilo. Nadalje je poklonil član kluba g. Čuden krasno zlato uro kot prvo darilo pri dirki juniorov in zlato iglo kot drugo darilo pri dirki seniorov. Jedno darilo dal je nadalje član kluba g. Koželj. Pričetek dirki bode ob polu petih popoludne. Po dirki bode prosta večerna zabava. Z ozirom na raznovrsten program je upati, da bode tudi iz Ljubljane izletelo več priateljev kluba na Vrhniko. Klub se odpelje korporativno ob 1. uri popoludne iz klubne dvorane in dojde ob polu treh na Vrhniko.

— (Pevska društvo „Ljubljana“) priredi v nedeljo, 21. t. m., celodneven izlet na Brezje. Odhod z južnega kolodvora bo ob 7. uri 10 min., prihod v Otoče ob 8. uri 32 min. Zajutrek je naročen pri g. Finžgarju na Brezjah. Po zajutreku ob 1/210 uri bo sv. maša, pri kateri bode pel pevski zbor „Ljubljane“. Ob 1/21. uri bo obed pri g. Finžgarju. Ob 3. uri odhod z Brezja v Podbrezje h g. Paulinu, kjer bo prosta zabava s petjem. Odhod s Podnarta ob 9. uri 13 min.

— (Ljubljanske ljudske šole.) Na drugi mestni deški petrazrednici je v preteklem šolskem letu poučevalo poleg voditelja Frančiška Rakelja in kateheteta 9 stalnih učiteljev in jedna pomočna učiteljica kot namestnica mej letom obolelega učitelja. Zavod je štel koncem leta 546 učencev samih rimokatoličanov; 542 Slovencev, 3 Italijane in 1 Nemca. Prebivalo jih je 489 v Ljubljani, 57 zunaj Ljubljane. Šolski obisk je bil zelo reden; le jeden učenec je bil zanikern, 1 manj priden, vsi ostali pridni in zelo pridni. Za višji razred je bilo sposobnih 416, nesposobnih 125 ali 22.8%, neizpršanih je bilo 5. Za vstop v srednje šole se je oglasilo 83 učencev. Solarska knjižnica, ki šteje 922 zvezkov, se je letos pomnožila za 50 zvezkov; učiteljska jih je pa štela 223. Ubožnih knjig se je razposodilo mej 344 učencev 921. Zdravstveno stanje je bilo zelo ugodno, mej šolskim letom ni umrl noben učenec. S to šolo je združena tudi obrtna pripravljalnica z 2 tečajema ter 167 učencem ter šolski delarni za lepljenstvo in mizarstvo z 32 učenci. — V uršulinskem samostanu je bilo v preteklem šolskem letu pet učnih zavodov, namreč otroški vrtec, unanja dekliška ljudska, unanja dekliška meščanska, notranja dekliška ljudska in notranja dekliška meščanska šola. Otroški vrtec je obiskaval 50 otrok; unanjo ljudsko šolo 532, unanjo meščansko šolo 57, notranjo ljudsko 259, notranjo meščansko 50 učenk. Na otroškem vrtcu je poučevala izpršana otroška vrtnarica z dvema hospitantičnima. Na unanji ljudski in meščanski šoli je bil obisk zelo reden; le 3 učenke so bile zanikrne, 19 pa manj pridnih. Po narodnosti je bilo 566 Slovenc, 19 Nemk, 3 Čehinje in 1 Hrvatica; 489 učenk je stanovalo v Ljubljani, 100 zunaj. Za višji razred je bilo sposobnih: 111 z odliko, 322 s prvim redom, 149 je bilo nesposobnih, 7 neizpršanih. — Notranjo ljudsko in meščansko šolo je obiskovalo vseh 309 učenk marljivo, od katerih je bilo le 26 učenk za višji razred nesposobnih, 11 neizpršanih, 76 odličnih; po stanovanju 126 internistinj, 169 Ljubljjančank sicer in 14 unanjih; po narodnosti 224 Slovenc, 58 Nemk, 21 Italijank, 6 Hrvatic. Po potresu otroški vrtec ni bil več otvoren, od ostalih zavodov pa le najvišja dva razreda. Zdravstveno stanje je bilo dosti ugodno; umrlo je pet učenk. Pričetkom leta se je po 43letnem zaslužnem službovanji od zavodov poslovil zlatomašnik msgr. Mihail Potocnik. V učiteljski usposobljenosti je napredovalo šest Uršulink, prebivših izpite deloma za ljudske, deloma za meščanske šole.

— (Postojinsko društvo „Sokol“) priredi prihodnjo nedeljo, 21. t. m. skupno s telovadci „Sokola“ v Ljubljani družbeni izlet v Cerknico.

Sestanek ob 1/23. uri popoludne na Rakeku in odhod peš v Cerknico, kjer se delajo že priprave za sprejem, javno telovadbo in ljudsko zabavo. Povrat z nočnimi vlaki proti Ljubljani in Trstu. — Na zdar!

— (Iz Mozirja) se nam piše 17. t. m.: Včeraj se je odpeljal baron Adamović z večjo družbo na štiriuprežnem vozu v Solčavo, ter dospel iz Velenja v petih urah po novi cesti v romantično Solčavo. To je pač izreden uspeh, gotovo najlepši, ki se je dosedaj dosegel na tej novozgrajeni cesti.

— (Kolik strah!) Ker je beljaška gimnazija jako slabo obiskovana, je vlada ukazala, da se dijaki iz Gorenje Koroške ne smejo več vzprejemati na celovško gimnazijo. Vlada misli, da se bodo vsled tega prizadeti dijaki obrnili v Beljak. Celovški mestni očetje pa ne zaupajo vladu kar nič in misijo, da so Bog vé kaki skrivnostni nagibi napotili vlado, da je izdala rečeni ukaz. V obč. svetu je neki gospod predlagal, naj župan poizvá, kaki nagibi so bili pri izdaji v govoru stojče odredbe merodajni, zakaj po predlagateljevem mnenju hoče vladu iz Celovca pregnati nemške dijake, da bi potem gimnazijo laglje — poslovenila!

— (Vojni minister Krieghamer) se je, potuje v Trst, ustavl dne 16. t. m. v Postojini in si ogledal postojinsko jamo.

— (Otvoritev Starčevičevega doma) Predvčerajnjim so se začele po programu o otvoritvi Starčevičevega doma določene slavnosti. Lastnik tega doma, spomenika hrvatskega narodne hvalenosti, se je bil že dan prej preselil v to palačo. Z vseh strani hrvatske domovine so privreli odlični rodomlubi, kateri so bili na kolodvoru slovesno pozdravljeni. Bakljada ob 8. uri zvečer je bila impozantna. Na čelu so korakali člani kluba stranke prava, zanjimi 400 nosilcev lampijonov. Na vseh lampijonih je bil napis „Živila Hrvatska“. Ljudstva se je zbralo brez števila. Pred Starčevičevim domom so pevska društva zapela pesmi „Bog i Hrvati“, „Glasna jasna“ in naposled Starčevičevu himno. Urnebəsní Živio-klici so zadoneli po vsaki pesmi. Starčević je stopil na balkon in se s solznimi očmi zahvaljeval za presrčne ovacije. Bil je tako ginjen, da ni mogel govoriti. Načelnik akad. društva „Zastave“ je ogovoril Starčevića v imeni akademiške mladine. Zahvalil se je Folnegović Z burnimi, vedno ponavljajočimi se živio-klici odšli so bakljenosci k hiši dr. Franka, ter tudi njemu priredili lepo ovacijo. Po bakljadi je bil komers, katerega se je udeležilo nad 2000 oseb. Dr. Harambašić je pozdravil udeležnike, stolovratiteljem je bil voljen posl. Jakšin, Spinčić, Katalinić-Jeretov, Kutuzović in drugi. Včeraj zjutraj se je po maši, katere so se udeležili vsi pravaški poslanci in nebroj gostov, slovesno blagoslovil in dr. Starčević izročil novi dom. Dr. Starčević se je na Folnegovićev govor srčno zahvalil in rekel, da vzprejme narodov dar ne toliko kot dokaz narodovega spoštovanja za njegovo osobno, nego kot dokaz narodove ljubezni za ideje, katere je on zastopal. Z viharnimi živio klici in pevaje „Liepa naša domovina“ so se razšli udeležniki. Ob 1/212. uri se je začelo zborovanje članov stranke prava, ob 3. uri popoludne je bil banket.

* (Zanimiva naravska prikazen) V Szakulu blizu Temesvara je padel minulo sredo okoli 9. ure zvečer mej gromu podobnem šumenjem velik žareč meteor z neba, ni se pa moglo videti, kje je padel na zemljo. Drugo jutro sta prišla dva pastirja, ki sta pri konjih prenočila na polju in pravila, da se je meteor zaril globoko v zemljo in da iz jame puhti gost po žveplu smrdeč dim. Ljudje so hiteli na označeno mesto in zapazili, da je iz jame čuti votto bobnenje. Zavladal je velik strah mej prebilavstvom, ki se boji, da bi zemlja ne začela bruhati ognja. Pozvali so se strokovnjaki v Szakul, da preiščejo stvar.

* (Živa bakla.) Na grozen način je ponesrečila na Dunaju 24letna soproga trgovca Deutscha. Ker je na ognjišču ogenj pojmal, hotela je osvežiti ga in vlila petrolja iz steklenice v ogenj. Steklenica je pri tem nevarnem počenjanju se razlepla in gorče petrolje se je razlilo po nesrečni ženi, da je bila hipoma v plamenu. Kmalu potem je umrla vsled silnih opeklin.

* (Sam se je sodil.) Morilca priletne zakonske dvojice Schiller v Vojkovicah na Moravskem, 23letnega njihovega vnuka Albin Schillerja so našli dva dni po dovršenem zločinu obešenega na nekem sadnem drevesu v Zajcu. Kakor se je dognalo, je umoril deda in babico, ker mu nista hotela dajati več denarja za njegovo lahkomisljeno življenje. Begal je po umoru po gozdih, naposled pa si sam vzel življenje.

* (Podoba velikomestnega življenja.) S truplom svojega od gladu umrlega otroka je te dni beracil 35letni delavec v Berolini, da nabere potreben denar za pogreb. Ker siromak ni imel nicensar, skušal je nabrati z beračenjem malo vsoto. Kdor mu ni hotel verovati, temu je pokazal zavoj, v katerem je bilo truplo dveletne deklice. Ubozega očeta so izročili redarstvu, ki je dognalo, da je vse, kar je povedal, gola resnica.

* (Grozen umor.) V Gruryju pri Lyonu je neki branjevec Mullet iz puške vstrelil na svojo ženo, svojega tasta, svojo taščo, svoje šest mesecov staro dete in na neko sosedinjo. Ženo, taščo in sosedino je vstrelil, tast in dete pa sta tako nevarno ranjena, da ni upanja, da bi okrevala. Povod temu groznemu umoru so bili domači prepri.

